

Determination of the Instruments Used in Music Lessons by Music Teachers Working in Secondary and High Schools

Assist. Prof. Dr. Ahmet Mutlu Terzioğlu
Alanya Alaaddin Keykubat University - Türkiye
ORCID: 0000-0002-3464-722X
mutlu.terzioglu@alanya.edu.tr

Abstract

This research was carried out to determine the instruments used by the music teachers working in secondary and high schools in the context of various variables. The study group consists of a total of 154 music teachers, 80 male and 74 female, working in paid, contracted and permanent positions. The data of the research were collected by survey method. The data were analyzed using the correlational screening method, one of the quantitative research methods. Research models that aim to determine the existence or/degree of co-variance between two or more variables are called "correlational screening models" (Karasar, 2013). Chi-square test was performed to observe the relationship between the variables. The chi-square test is based on whether the difference between observed frequencies (O) and expected frequencies (E) is statistically significant (Güngör and Bulut, 2008). Cross tabulation analysis was carried out to reveal it in detail. Cross tabulation is the process of showing the answers of two or more variables on the same table, and it forms the basis for the chi-square analysis technique, which has a very important place in statistical analyzes (Altunışık R, et al., 2010). The majority of the teachers participating in the research are permanent music teachers, graduated from the faculty of education and working in secondary schools with 11-20 years of service. The majority of the participants (n=30) received baglama instrument training in undergraduate, but they mostly use the piano instrument in lessons (n=28). While female teachers prefer guitar instrument the most (n=12), male teachers prefer baglama and guitar instruments (n=20) more. While teachers working in secondary schools prefer the piano instrument more (n=31), teachers working in high schools prefer the baglama instrument more frequently (n=16). Most of the participants did not recommend the instruments they studied in undergraduate as a student instrument, but suggested it as a teacher's instrument.

Keywords: School instruments, Music teacher, Instrument teaching, Individual instrument, Teacher's instrument

**E-International
Journal of Educational
Research**

Vol: 14, No: 4, pp. 386-401

Research Article

Received: 2023-07-06

Accepted: 2023-08-01

Suggested Citation

Terzioğlu, A. M. (2023). Determination of the instruments used in music lessons by music teachers working in secondary and high schools, *E-International Journal of Educational Research*, 14 (4), 386-401. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1323816>

Extended Abstract

Problem: Music education is a compulsory education process that starts from pre-school and continues until the end of secondary education. In formal music education, it is aimed to provide positive and desired musical changes in the student by adhering to a certain curriculum. In addition to the goals of changing cognitive behaviors such as thinking about musical subjects and being able to do mental activities, affective and psychomotor behavior changes are among the aims of music education. Uçan (1997), on the other hand, defined music education as "the process of purposefully acquiring certain musical behaviors through one's own life, of purposefully changing the individual's musical behavior through his/her own experience, or of creating and developing certain changes in the individual's musical behavior through his/her own experience". (p. 8). Köksal (2000) interprets this process as a process that positively affects individuals in terms of interpreting, perceiving life, being creative, developing and increasing communication skills and thinking system.

Music education is discussed in three parts as general, amateurish and vocational music education. General music education is "a type of music education that aims to provide a minimum-common general music culture for everyone without discrimination for a healthy human life" (Tarman, 2006). Özdek (2006), which is another dimension of amateurish music education, explained that "this is an education system given to individuals who give place to music as a hobby, not professionally or professionally" (p.14-15). Vocational music education, on the other hand, can be defined as the musical education-training program that the individual takes formally in order to make music a profession. "It is aimed at people who have a certain level of talent for music who choose, want to choose, tend to choose, have the potential to choose, or seem to choose, a whole or a branch of the music field, a job related to that whole or branch as a profession and aims to gain musical behaviors and knowledge required by the job or profession" (Uçan, 2005). The first places where these musical behavior changes take shape in a professional sense are the institutions that provide vocational music education. In institutions that provide vocational music education, instrument teaching takes place in the foreground with all its dimensions. The main purpose of the individual instrument lesson is for the teacher candidate to better understand, comprehend, practice and use music effectively in her/his professional life through her/his instrument (Lehimler, 2015). When the teacher's instrument is mentioned in music lessons, the instruments that the teacher uses in many subjects such as attracting the attention of the students, increasing their interest in the lesson, teaching songs, and making them comprehend the differences between notes come to mind (Gökalp & Şahin, 2013). It is important that individuals who receive musical instrument training at a professional level use the instruments they have been trained in as a classroom instrument when they start their teaching profession, so that students can listen to and recognize that instrument more professionally. In addition to the main musical instrument of the teacher, the effective use of other instruments such as the melodica, ukulele, and block flute, which are known as school instruments, helps the students to develop their musical culture and musical perceptions. Based on this information, in this study, it was aimed to determine the teacher instruments used by the music teachers working at secondary and high school levels by using variables such as gender, school level, undergraduate instruments.

Sub-problems of the research were formed as follows:

- What is the relationship between the gender of the teachers and the instruments they use in the classroom?
- What is the relationship between the school level that the teachers work at and the instruments they use in the classroom?
- What is the relationship between the instruments teachers use in the classroom and the instruments they recommend for students?
- What is the relationship between the instrument that the teachers studied in undergraduate and the instruments they recommend for students?
- What is the relationship between the instrument that the teachers received their undergraduate education and the instruments they recommend for teachers?

Method: In this study, in which the correlational survey model, which is one of the quantitative research methods, was used, the relationships between demographic variables and instruments used by music teachers working at secondary and high school levels in lessons and the relationship between professional variables and instruments was examined in two parts and tried to be determined. Research models that aim to determine the existence or/degree of co-variance between two or more variables are called "correlational screening models" (Karasar, 2013). A total of 154 music teachers, 80 male and 74 female, participated in the research. Since the data were obtained using the correlational screening method, the chi-square test was performed to reveal the relationship between different variables. The chi-square test is based on whether the difference between observed frequencies (O) and expected frequencies (E) is statistically significant (Güngör and Bulut, 2008). To reveal the relationship between the variables in a wider and more detailed way, cross tabulation was made. Cross tabulation is the process of showing the answers of two or more variables on the same table, and it also forms the basis for the chi-square analysis technique, which has a very important place in statistical analyzes (Altunışık R et al., 2010).

Findings: 48.1% of the participants (n=74) were female and 51.9% (n=80) were male teachers. It was determined that the ratio of permanent music teachers to all participants was 89.6% (n=138), while the ratio of contracted and paid music teachers was the same as 5.2% (n=8). It was seen that the rate of teachers with 1-5 years of service is 19.5% (n=30), 26% (n=40) with 6-10 years of service, 37.7% (n=58) with 11-20 years of service 16.9% (n=26) of those with 20 years or more. It was determined that 60.4% (n=93) of the music teachers participating in the study worked in secondary schools and 39.6% (n=61) in high schools. It was seen that 62.3% of the teachers were from the Faculties of Education (n=96), 22.1% from the Faculties of Fine Arts (n=34), 1.9% from the Faculties of Music, Stage and Arts (n=3) and 13.6% were graduated from conservatoire (n=21). Majority of the teachers are graduates of education faculties. The least number of participants graduated from music and stage faculties. The distribution of the individual instruments that the music teachers who participated in the study received their undergraduate education are as follows: piano 15.6% (n=24), kabak kemane, percussion instruments, clarinet and qanun 1.9% (n=3); ney, trombone and double bass 0.6% (n=1); Kaval 1.3% (n=2), guitar 8.4% (n=13), violin 18.2% (n=28), viola 5.2% (n=8), cello 4.5% (n=7), flute 9.1% (n=14), baglama 19.5% (n=30), oud 2.6% (n=4) and singing 5.8% (n=9). While the majority of the participants stated that they received baglama training as an individual instrument in their undergraduate education, only one teacher stated that they received ney, trombone and double bass training as individual instruments in their undergraduate education. The distribution of the instruments used by the music teachers in the classroom was determined as follows: guitar 20.8% (n=32), block flute 7.8% (n=12), oud and ukulele 1.9% (n=3), kaval % 0.6 (n=1), percussion instruments, clarinet and zither 0.6% (n=2), melodica 8.4% (n=13), piano 26.6% (n=41), baglama 14.3% (n=22), keyboard 8.4% (n=13), violin 4.5% (n=7) and the rate of teachers who do not use any instrument is 0.6% (n=1). The distribution of the instruments used by the music teachers in the classroom was determined as follows: guitar 20.8% (n=32), block flute 7.8% (n=12), oud and ukulele 1.9% (n=3), kaval 0.6% (n=1), percussion instruments, clarinet and qanun 0.6% (n=2), melodica 8.4% (n=13), piano 26.6% (n=41), baglama 14.3% (n=22), keyboard 8.4% (n=13), violin 4.5% (n=7) and the rate of teachers who do not use any instrument is 0.6% (n=1). While most of the teachers used the piano instrument in the classroom, the least preferred instrument was the kaval.

A significant relationship was determined between the genders of the teachers and the instruments they used in the classroom, and crosstab analysis was performed. As a result of the analysis, it was seen that there was a significant gender difference in 5 of the 16 instruments (guitar, melodica, ukulele, baglama, block flute) that teachers stated to use. In addition, it is seen that female teachers mostly prefer the guitar instrument (n=12), while male teachers prefer guitar and baglama instruments (n=20).

It was determined that there was a significant relationship between the school level of the teachers and the instruments they used in the classroom, and cross-tab analysis was performed. As a result of the analysis, 11.8% of the teachers working in secondary schools used melodica (n=11) and 33.3% (n=31) piano instruments; On the other hand, it is seen that 26.2% of the teachers working in high schools prefer the baglama instrument (n=16).

It was concluded that 25% of the teachers recommending a melodica instrument for students use the piano other than the melodica in the classroom (n=13); 19.2% of them also used baglama (n=10) instruments; 20% of the teachers who suggested the block flute had piano (n=4), except for the block flute; 15% of them preferred baglama and keyboard instruments and 44.4% of the teachers who suggested a rhythm instrument used the guitar instrument.

It has been determined that 58.3% (n=14) of the music teachers whose undergraduate instrument is the piano, 46.2% (n=6) of those whose undergraduate instrument is the guitar, 28.6% (n=8) of those whose undergraduate instrument is the violin, and 36.7% of those whose undergraduate instrument is the violin (n=11); 33.3% (n=3) of the vocalists suggested the melodica as a student instrument; 42.9% (n=3) of those whose undergraduate instrument is the cello suggested melodica, and 42.9% (n=3) suggested baglama; 66.7% (n=2) of the teachers whose undergraduate instrument is the kabak kemane recommend the baglama instrument for students.

It was determined that 46.4% (n=13) of the teachers whose undergraduate instrument is the violin; 62.5% (n=5) of those who played the viola; 50% (n=7) of those with flute; 33.3% (n=10) of those with baglama suggested piano as a teacher's instrument; 42.9% (n=3) of those whose undergraduate instrument is the cello recommend keyboard, 28.6% (n=2) guitar, and again 28.6% (n=2) piano as their teacher's instrument.

Suggestions: Based on the results obtained, the following suggestions can be made:

- In order to increase musical diversity, teachers can be provided with resources and materials to develop their skills in using various instruments.
- Studies and arrangements can be made for teachers working in secondary schools to use Turkish Music instruments more frequently in their lessons so that they can better introduce and transfer our musical culture.
- Teachers working in secondary schools can be informed about the choice of instruments they will use in the classroom, taking into account the vocal ranges and developmental processes of the students.
- Arrangements can be made for teachers working in high schools to use instruments such as ukulele, mandolin, block flute, melodica, which are frequently used in music lessons and accepted as school instruments, more functionally and effectively.
- The place and importance of the instruments they will choose in the teaching profession can be explained to the students who are placed in undergraduate programs; therefore, seminars can be organized to show that more attention should be paid to instrument selection.

Ortaokul ve Liselerde Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Kullandıkları Çalgıların Tespiti

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Mutlu Terzioğlu
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi - Türkiye
ORCID: 0000-0002-3464-722X
mutlu.terzioglu@alanya.edu.tr

Özet

Bu araştırma, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin sınıfta kullandıkları çalgıları çeşitli değişkenler bağlamında tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma grubunu ücretli, sözleşmeli ve kadrolu pozisyonlarında çalışan 80'i erkek ve 74'ü kadın olmak üzere toplamda 154 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri anket (survey) yöntemiyle toplanmıştır. Anketlerin amacı toplanan bilgilerle kalıplar oluşturulup, seçilen örnekleme aynı sorular sorulup, istenilen karşılaştırmaları yapmaktır (Çepni, 2001). Veriler nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ya / ya da derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modellerine de "ilişkisel tarama modelleri" denir (Karasar, 2013). Değişkenler arasındaki ilişkiyi gözlemleyebilmek için ki-kare testi yapılmıştır. Ki-kare testi, gözlenen frekanslar (G) ile beklenen frekanslar (B) arasındaki farkın istatistik olarak anlamlı olup olmadığı temeline dayanır (Güngör ve Bulut, 2008). Ayrıntılı bir biçimde ortaya koymak için ise cross tabulation analizi yapılmıştır. Çapraz tablolama (cross tabulation) iki veya daha fazla değişkene ait cevapların aynı tablo üzerinde gösterilmesi işlemi olup istatistiksel analizlerde oldukça önemli bir yere sahip olan ki-kare analiz tekniği için de temel oluşturmaktadır (Altunışık R, ve diğerleri, 2010). Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu kadrolu, eğitim fakültesi mezunu, ortaokul birimlerinde görev yapan ve 11-20 yıl arası kıdemli müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu (n=30) lisansta bağlama çalgısı eğitimi almış, ama derslerde yoğunlukla piyano çalgısını kullanmaktadır (n=28). Kadın öğretmenler derslerde en fazla gitar çalgısını tercih ederken (n=12), erkek öğretmenler ise bağlama ve gitar çalgılarını (n=20) daha fazla tercih etmektedir. Ortaokullarda görev yapan öğretmenler piyano çalgısını daha fazla tercih ederken (n=31), liselerde görev yapan öğretmenler ise bağlama çalgısını daha sık tercih etmektedir (n=16). Katılımcıların çoğu lisansta eğitimini aldıkları çalgıları öğrenci çalgısı olarak önermemiş ama öğretmen çalgısı olarak önermiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda ise öğretmenlerin mesleki tutum ve davranışlarını yönlendirici, geliştirici ve bakış açılarını değiştireceği düşünülen birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul çalgıları, Müzik öğretmeni, Çalgı öğretimi, Bireysel çalgı, Öğretmen çalgısı

**E-Uluslararası
Eğitim Araştırmaları
Dergisi**

Cilt: 14, No: 4, ss. 386-401

390

Araştırma Makalesi

Gönderim: 2023-07-06
Kabul: 2023-08-01

Önerilen Atıf

Terzioğlu, A. M. (2023). Ortaokul ve liselerde görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik derslerinde kullandıkları çalgıların tespiti, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14 (4), 386-401. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1323816>

GİRİŞ

Eğitimle toplumun geleceğini devralacak çocuklara sosyal, fen ve sanatın bilgisi kazandırılmaya çalışılır. Sanat eğitiminin kapsamının önemli bir kısmını da müzik eğitimi oluşturur (Toprakçı, 2016). Okul öncesi dönemden itibaren başlayan müzik eğitimi, ortaöğretim kademesinin sonuna kadar devam eden zorunlu eğitim süreçlerinden birisidir. Bu süreç içinde müzik; çocuğun ve diğer insanların duygu, düşünce ve tasarımlarını, yaşadıkları belli durum, olgu ve olayları, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre işlenmiş seslerle anlatan estetik bir bütündür. Müzik denilen bu işlenmiş seslerle yapılan estetik anlatımda, çoğu kez, sesin yanısıra, söz ve devinim gibi, ses dışı başka gereçlerin de önemli katkıları vardır (Uçan, 1999).

Müzik eğitiminde belirli bir öğretim programına bağlı kalınarak, öğrencide müspet yönde ve istendik müzikal değişiklikler kazandırılması amaçlanır. Öğrencinin müzikal konular hakkında düşünmesi, zihinsel etkinlikler yapabilmesi gibi bilişsel davranışlarını değiştirme hedeflerinin yanı sıra, duyuşsal ve psikomotor davranış değişiklikleri de müzik eğitiminin amaçları arasında yer almaktadır. Uçan (1997) müzik eğitimi "bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ya da bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma ve geliştirme sürecidir" şeklinde tanımlamıştır (s. 8). Köksal (2000) ise bu süreci; yorumlama, yaşamı algılama, yaratıcı olma, iletişim becerilerini ve düşünce sistemini geliştirme ve artırma konularında bireylere olumlu etki eden bir süreç olarak yorumlamaktadır. Bireyin müzik eğitimi süreci ilköğretim seviyesinde başlar. Müzik eğitiminde gelişim ve değişim sürecinin ilk basamağı olan ilköğretim; bilişsel, duyuşsal ve devinimsel alanların müzikle birleşerek bir müzik kültürü oluşturduğu aşamadır. Bu aşamada uygulanacak olan müzik eğitiminin hedef ve kazanımlar açısından iyi planlanması gerekmektedir (Lehimler, 2022).

Müzik eğitimi; genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi olmak üzere üç kısımda ele alınmaktadır. Genel müzik eğitimi sağlıklı insanca bir yaşam için ayırım gözetmeksizin herkese yönelik, asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlayan müzik eğitimi türüdür (Tarmam, 2006). Bir başka boyut olan özengen müzik eğitimi Özdek (2006) "bu işi profesyonel ya da mesleki anlamda değil, yalnızca müziğe hobi olarak hayatında yer veren bireylere yönelik verilen bir eğitim sistemidir" şeklinde açıklamıştır. Mesleki müzik eğitimi ise bireyin müziği meslek haline getirmesi için formal olarak almış olduğu müzikal eğitim-öğretim programı şeklinde tanımlanabilir. Müzik alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar" (Uçan, 2005).

Genel müzik eğitime tabi tutulan bireylerde, ilköğretim derecesi zorunlu olmak üzere ortaöğretimde de almış oldukları müzik derslerinde müziksel algı ve bilgilenme, müziksel yaratıcılık, dinleme-söyleme ve müzik kültürü alanlarındaki kazanımların gerçekleşmesi beklenir. Dinleme-söyleme becerisinin kazandırılması aşamasında öğrencilerin ses genişliklerine göre belirlenmiş şarkı ve türkü türlerinden faydalanılmaktadır. Dinleme-söyleme kazanımının hem duyuşsal anlamda pekiştirilmesi için hem de öğrencinin psikomotor becerilerini geliştirmek için uygulanan kazanımlarından bir tanesi de müziksel algı ve bilgilenme kazanımı kapsamında ele alınan ve müzik eğitiminin en önemli alanlarından birisi olan çalgı öğretimidir. Uslu (1998) çalgı öğretimini "herhangi bir çalgıyla veya çalgılarla yapılan, bireyi çalgı aracılığıyla yetiştirme, geliştirme, müzik alanında ve müziksel anlamlarda içeriği olan istendik davranışlar kazandırabilme eğitimi olarak nitelendirilebilir" şeklinde ifade etmektedir. Çalgı öğretimi, önceden belirlenen amaçlar doğrultusunda, bireye özgü düzenlenebilen bir süreçtir. Bu süreç içinde öğrenci, çalgı hakkında bilişsel, devinimsel ve duyuşsal öğrenme alanlarında temel bilgi ve beceriler ile tüm teknik davranışları kazanmakta ve belirlenen hedefleri çalgısı aracılığıyla gerçekleştirmektedir (Yalçınkaya, Eldemir ve Sönmezöz, 2014). Eğitimsel işgörünün en temel basamağı olan çalgı eğitimi; insanın kendi sesi, bedensel devinimi ve çeşitli çalgılar aracılığıyla oluşturduğu ses ve ritimleri kapsayan bir eğitim aracı olan müziğin ve müzik eğitiminin önemli bir basamağını teşkil etmektedir. Birey, çalgı eğitimi yoluyla müziği, müzikle birlikte müziksel yaşamı ve sanatsal bakışı daha iyi algılayıp yorumlayabilecektir (Topalak, 2013). Toptaş'ın (2008) "Teorik bilgilerin muhakkak uygulamaya dönüşmesi gerekmektedir. Uygulamaya dönüşmeyen bilgiler

kalıcılığını yitirebilmektedir” açıklamasından yola çıkılarak çalgı öğretiminin yukarıda bahsedilen dört kazanım alanını desteklediğinin önemi vurgulanabilir. Öğrencilere çalgı konusunda bu kazanımları ve bilinci kazandıracak öge ise öğretmendir. Öğrencilerin hedeflenen bilgi, beceri ve tutumlara ulaşabilmesi için derslerde belirlenen kazanımların müzik eğitimcisinin çalgısı eşliğinde kazandırılmasının kalıcı ve etkili bir sonuç sağlayacağı düşünülmektedir (Üstün, 2014).

Ortaöğretim düzeyi müzik derslerinde verilen çalgı eğitiminde öğretmenlerin amacı öncelikli olarak kullanılan okul çalgılarını çocuklara sevdirebilmektir (Karataş ve Kılıç, 2017). Öğretmenin derslerde çalgı kullanması öğrencilerin derse olan ilgilerinin dağılmamasına aynı zamanda öğretmenin sınıf yönetiminde de etkin olmasına katkı sağlayabilir. Çalgı, öğrencilerin ilgi ve dikkatini tek bir noktada toplamaya yarayan müziksel bir ortam sağlar (Levent, 2013). Dayı (2002)’nin çalışma bulgularına göre öğrencilerin yarıya yakını öğretmenin derste çalgı kullanmasının derse ilgiyi arttırdığını belirtmektedir (Levent, 2013). Umuzdaş’ın (2013) yapmış olduğu bir çalışmada; müzik öğretmenin derslerinde çalgı kullanımının öğrencilerin derse karşı olan tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir (Karataş ve Kılıç, 2017). Çevik ve Güven’in (2011) yapmış oldukları diğer bir çalışmada da müzik öğretmenlerinin okul şarkılarına çalgılarıyla eşlik etmesi sonucunda öğrencilerin derse ilgi ve katılım düzeylerinin arttığı sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin başta kendi ulusal müzikal ürünleri başta olmak üzere farklı kültür ve türlere ait olan müzikleri icra etmesi, ortaöğretim ve liselerdeki müzik derslerinde verilen çalgı öğretiminin amacını oluşturmaktadır. Bu amaçla sınıfta kullanılan çalgı seçimlerinde genellikle öğrencilerin yaş, gelişim, beceri, ilgileri aynı zamanda öğretim programında belirtilen şarkı, türkü, marş vb. türlerin icrasına uygunluğu yanı sıra öğretmenin kullanabildiği çalgı/çalgılar doğrultusunda seçilmektedir. Müzik öğretmenlerinin derslerde kullandığı çalgıları tercih sebepleri belirtilen bu değişkenlerin haricinde farklı dinamiklere göre de şekillenmektedir. Bireysel çalgı seçimi ulusal ve uluslararası nitelikte olan çalgılardan öğrencinin fiziki yapısına uygun olan bir çalgının belirlenmesiyle olur. Bireysel çalgı dersinin temel amacı ise, öğretmen adayının çalgısı yoluyla müziği daha iyi anlaması, kavraması, uygulaması ve mesleki yaşantısında etkin bir şekilde kullanabilmesidir (Lehimler, 2015). Müzik derslerinde öğretmen çalgısı denildiğinde bir ders saati içerisinde öğrencilerin dikkatini çekme, derse karşı ilgilerini artırma, şarkı öğretme, notalar arasındaki farklılıkları kavratma gibi birçok konuda öğretmenin faydalandığı çalgılar akla gelir (Gökalp ve Şahin, 2013).

Bu bağlamda, yapılan bu çalışmada ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin derslerde kullandığı öğretmen çalgılarının çeşitli değişkenlere göre tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın alt problemleri şöyledir: Öğretmenlerin;

- cinsiyetleriyle sınıfta kullandıkları çalgılar arasındaki ilişki nasıldır?
- görev yaptıkları birim ile sınıfta kullandıkları çalgılar arasındaki ilişki nasıldır?
- sınıfta kullandıkları çalgılar ile öğrenciler için önerdikleri çalgılar arasındaki ilişki nasıldır?
- lisansta eğitimini aldıkları çalgıyla öğrenciler için önerdikleri çalgılar arasındaki ilişki nasıldır?
- lisansta eğitimini aldıkları çalgıyla öğretmenler için önerdikleri çalgılar arasındaki ilişki nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin derslerde kullandığı çalgıların tespit edilmesi amaçlanmış ve bu çalgıları tercih etmelerindeki sebepleri, demografik değişkenler ile çalgıları arasındaki ilişkiler ve mesleki değişkenlerle çalgıları arasındaki ilişkiler olarak iki kısımda incelenerek tespit edilmeye çalışılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzdeki bir durumu var olduğu şekliyle betimleyen, öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür (Bahtiyar ve Can, 2016). İki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ya / ya da derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modellerine de “ilişkisel tarama modelleri” denir (Karasar, 2013).

Çalışma Grubu

Yapılan bu araştırmanın çalışma grubunu farklı şehirlerdeki ortaokul ve liselerde kadrolu, sözleşmeli ve ücretli kadro pozisyonlarında görev yapan 74'ü kadın ve 80'i erkek olmak üzere toplamda 154 müzik öğretmeni oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri toplanırken nicel veri toplama tekniklerinden anket (survey) modelinden yararlanılmıştır. Anketlerin amacı toplanan bilgilerle kalıplar oluşturulup, seçilen örnekleme aynı sorular sorulup, istenilen karşılaştırmaları yapmaktır (Çepni, 2001). Uzman görüşü alınarak hazırlanan ve demografik-mesleki değişkenlerden oluşan 12 soruluk anket çalışması çevrimiçi form olarak oluşturulmuş, dijital iletişim araçları aracılığıyla çalışma grubunu oluşturan müzik öğretmenlerine iletilmiş ve her soruya cevap vermeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi yapılırken ilişki tarama modeli kullanıldığı için çeşitli değişkenlerin ilişkisini ortaya koymak amacıyla ki-kare testi yapılmıştır. Ki-kare testi, gözlenen frekanslar (G) ile beklenen frekanslar (B) arasındaki farkın istatistik olarak anlamlı olup olmadığı temeline dayanır (Güngör ve Bulut, 2008). Değişkenler arasındaki ilişkinin ayrıntılı olarak ortaya konulabilmesi için ise cross-tab analizi yapılarak çoklu tablolaştırma kullanılmıştır. Çapraz tablolama (cross tabulation) iki veya daha fazla değişkene ait cevapların aynı tablo üzerinde gösterilmesi işlemi olup istatistiksel analizlerde oldukça önemli bir yere sahip olan ki-kare analiz tekniği için de temel oluşturmaktadır (Altunışık R, ve diğerleri, 2010).

BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın alt problemlerinin analizlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Çalışma grubunun demografik ve mesleki değişkenlerine ilişkin betimleyici çizelgeler aşağıdaki gibidir.

Çizelge 1. Müzik Öğretmenlerinin Demografik Değişkenleri

Değişkenler	f	%	
Cinsiyet	Kadın	74	48,1
	Erkek	80	51,9
Kadro	Kadrolu	138	89,6
	Sözleşmeli	8	5,2
	Ücretli	8	5,2
Kıdem	1-5 Yıl	30	19,5
	6-10 Yıl	40	26
	11-20 Yıl	58	37,7
	20 Üstü	26	16,9
Görev Yaptığı Birim	Ortaokul	93	60,4
	Lise	61	39,6
	Eğitim Fakültesi	96	62,3
	Güzel Sanatlar Fakültesi	34	22,1
Lisans Mezuniyeti	Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi	3	1,9
	Konservatuvar	21	13,6
Toplam	154	100,0	

Çizelgede görüldüğü üzere çalışmaya katılan müzik öğretmenlerinin %48,1'inin kadın (n=74), %51,9'unun erkek olduğu (n=80), kadrolu müzik öğretmenlerinin tüm katılımcılara oranının %89,6 (n=138), sözleşmeli ve ücretli müzik öğretmenlerinin oranlarının ise %5,2 (n=8) olduğu; 1-5 yıl arası kıdemlilerin oranının %19,5 (n=30), 6-10 yıl arasının %26 (n=40), 11-20 yıl arasının %37,7 (n=58), 20 üstü yıl kıdemlilerin ise %16,9 (n=26) olduğu görülmektedir. Yanı sıra çalışmaya katılan öğretmenlerin %60,4'ünün (n=93) ortaokullarda görev yaptığı, %39,6'sının (n=61) liselerde görev yaptığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin mezun oldukları fakülte/yüksekokul dağılımları ise eğitim fakülteleri %62,3 (n=96), güzel sanatlar fakülteleri %22,1 (n=34), Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri %1,9 (n=3) ve Konservatuvarlar %13,6 (n=21) şeklinde ortaya çıkmıştır.

Çalışma grubunun mesleki değişkenlerine ilişkin betimleyici çizelgeler ise şu şekildedir:

Çizelge 2. Müzik öğretmenlerinin lisansta eğitimini aldıkları çalgıların dağılımı

	f	%
Bağlama	30	19,5
Keman	28	18,2
Piyano	24	15,6
Flüt	14	9,1
Gitar	13	8,4
Şan	9	5,8
Viyola	8	5,2
Viyolonsel	7	4,5
Ud	4	2,6
Kabak Kemane	3	1,9
Vurmalı Çalgılar	3	1,9
Klarnet	3	1,9
Kanun	3	1,9
Kaval	2	1,3
Ney	1	,6
Trombon	1	,6
Kontrbas	1	,6
Toplam	154	100,0

Çizelgede çalışma grubunu oluşturan müzik öğretmenlerinin lisans eğitimlerinde 4 yıl boyunca eğitimini aldıkları bireysel çalgılarının dağılımı piyano %15,6 (n=24), kabak kemane, vurmalı çalgılar, klarnet ve kanun %1,9 (n=3); ney, trombon ve kontrbas %0,6 (n=1); kaval %1,3 (n=2), gitar %8,4 (n=13), keman %18,2 (n=28), viyola %5,2 (n=8), viyolonsel %4,5 (n=7), flüt %9,1 (n=14), bağlama %19,5 (n=30), ud %2,6 (n=4) ve şan %5,8 (n=9) şeklindedir.

Çizelge 3. Müzik öğretmenlerinin sınıfta kullandıkları çalgılar

	f	%
Piyano	41	26,6
Gitar	32	20,8
Bağlama	22	14,3
Melodika	13	8,4
Klavye	13	8,4
Blok Flüt	12	7,8
Keman	7	4,5
Ud	3	1,9
Ukulele	3	1,9
Vurmalı çalgılar	2	1,3
Klarnet	2	1,3
Kanun	2	1,3
Kaval	1	,6
Hiçbiri	1	0,6
Toplam	154	100,0

Müzik öğretmenlerinin sınıfta kullandığı çalgıların yüzdeler dağılımları ve frekans sayıları yukarıdaki çizelgede verilmiştir. Elde edilen verilere göre dağılım; gitar %20,8 (n=32), blok flüt %7,8 (n=12), ud ve ukulele %1,9 (n=3), kaval %0,6 (n=1), vurmalı çalgılar, klarnet ve kanun %0,6 (n=2), melodika %8,4 (n=13), piyano %26,6 (n=41), bağlama %14,3 (n=22), klavye %8,4 (n=13), keman %4,5 (n=7) ve hiçbir çalgıyı kullanmayan öğretmenlerin oranı ise %0,6 (n=1) olarak tespit edilmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde mesleki değişkenlere yönelik ilişki çizelgeleri verilmiştir. Çizelgeler oluşturulurken değişkenlerin chi-square testleri ve yalnızca aralarında anlamlı farklılık bulunan (Sig. $p < .05$) değişkenler belirtilmiştir.

1. Araştırmanın Birinci Alt Problemi

Araştırmanın birinci alt problemi olan "müzik öğretmenlerinin cinsiyetleri ile sınıfta kullandıkları çalgılar arasındaki ilişki nasıldır?" sorusunun bulguları şu şekildedir:

Çizelge 4. Cinsiyet ve sınıfta kullanılan çalgılara yönelik Chi-Square Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	35,334 ^a	13	,001
Likelihood Ratio	41,741	13	,000
Linear-by-Linear Association	,657	1	,418
N of Valid Cases	154		

Çizelge 4'te öğretmenlerin cinsiyetleri ile sınıfta kullandıkları çalgılar arasında ilişkinin ortaya konulması için ki-kare testi yapılmış, cinsiyet ve sınıfta kullanılan çalgılar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p = .001$).

Çizelge 5. Cinsiyet ve sınıfta kullanılan çalgılara yönelik cross-tab analizi

		Gitar	Bağlama	Melodika	Blok Flüt	Ukulele	
Cinsiyet	Kadın	f	12	2	9	10	3
		% Cinsiyet	16,2%	2,7%	12,2%	13,5%	4,1%
		% Öğretmen Çalgısı	37,5%	9,1%	69,2%	83,3%	100,0%
		% Toplam	7,8%	1,3%	5,8%	6,5%	1,9%
	Erkek	f	20	20	4	2	0
		% Cinsiyet	25,0%	25,0%	5,0%	2,5%	0,0%
		% Öğretmen Çalgısı	62,5%	90,9%	30,8%	16,7%	0,0%
		% Toplam	13,0%	13,0%	2,6%	1,3%	0,0%
	Total	f	32	22	13	12	3
		% Cinsiyet	20,8%	14,3%	8,4%	7,8%	1,9%
% Öğretmen Ç.		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
% Toplam		20,8%	14,3%	8,4%	7,8%	1,9%	

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile sınıfta kullandıkları çalgılar arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu belirlendiğinden, hangi çalgılar arasında değişim gösterdiğinin ortaya konulması için çizelge 5'te görüldüğü üzere crosstab analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda öğretmenlerin kullandığı toplam 16 çalgının 5 tanesinde (gitar, melodika, ukulele, bağlama, blok flüt) cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Ayrıca kadın öğretmenlerin %16,2 ile en çok gitar çalgısını tercih ederken ($n=12$), erkek öğretmenlerin ise %25 ile gitar ve bağlama çalgılarını ($n=20$) tercih ettikleri görülmektedir.

2. Araştırmanın İkinci Alt Problemi

Araştırmanın ikinci alt problemi olan "Görev yaptıkları birim ile sınıfta kullandıkları çalgılar arasındaki ilişki nasıldır?" sorusunun bulguları şu şekildedir:

Çizelge 6. Görev yapılan birim ile sınıfta kullandıkları çalgılara yönelik Chi-Square Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,963 ^a	13	,023
Likelihood Ratio	27,884	13	,009
Linear-by-Linear Association	,493	1	,482
N of Valid Cases	154		

Çizelge 6' da görüldüğü üzere öğretmenlerin görev yaptıkları birimler ile sınıfta kullandıkları çalgılar arasında ilişkinin ortaya konulması için ki-kare testi yapılmış, cinsiyet ve sınıfta kullanılan çalgılar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p = .023$).

Çizelge 7. Görev yapılan birim ile sınıfta kullandıkları çalgılara yönelik cross-tab analizi

		Piyano	Bağlama	Melodika	
Birim	Ortaokul	f	31	6	11
		% Birim	33,3%	6,5%	11,8%
		% Öğretmen Çalgısı	75,6%	27,3%	84,6%
		% Toplam	20,1%	3,9%	7,1%
	Lise	f	10	16	2
		% Birim	16,4%	26,2%	3,3%
		% Öğretmen Çalgısı	24,4%	72,7%	15,4%
		% Toplam	6,5%	10,4%	1,3%
	Total	f	41	22	13
		% Birim	26,6%	14,3%	8,4%
% Öğretmen Çalgısı		100,0%	100,0%	100,0%	
% Toplam		26,6%	14,3%	8,4%	

Öğretmenlerin görev yaptıkları birim ile sınıfta kullandıkları çalgılar arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiş, hangi çalgılar arasında değişim gösterdiğinin ortaya konulması için çizelge 7'de görüldüğü üzere cross-tab analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ortaokulda görev yapan

öğretmenlerin %11,8'inin melodika (n=11) ve %33,3'ünün ise (n=31) piyano çalgılarını; liselerde görev yapan öğretmenlerin ise %26,2'sinin bağlama çalgısını (n=16) tercih ettiği görülmektedir.

3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemi

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan "öğretmenlerin sınıfta kullandıkları çalgılar ile öğrenciler için önerdikleri çalgılar arasındaki ilişki nasıldır?" sorusunun bulguları şu şekildedir:

Çizelge 8. Öğretmenlerin sınıfta kullandıkları çalgılar ile öğrenciler için önerdikleri çalgılara yönelik Chi-Square Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	370,730 ^a	143	,000
Likelihood Ratio	157,896	143	,186
Linear-by-Linear Association	2,078	1	,149
N of Valid Cases	154		

Çizelge 8'de görüldüğü üzere öğretmenlerin sınıfta kullandıkları çalgılar ile öğrenciler için önerdikleri çalgılar arasında ilişkinin ortaya konulması için ki-kare testi yapılmış, değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir (p= .000).

Çizelge 9. Öğretmenlerin sınıfta kullandıkları çalgılar ile öğrenciler için önerdikleri çalgılara yönelik cross-tab analizi

		Öğretmen Çalgısı														Toplam		
		Piyano	Melodika	Bağlama	Gitar	Klavye	Blok Flüt	Keman	Ukulele	Klamet	Kanun	Ud	Kaval	Vurmalı Çalgılar	Hiçbiri			
Önerilen Öğrenci Çalgısı	Melodika	f	13	12	10	7	5	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	52
		%	25,0	23,1	19,2	13,5	9,6	5,8	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
		Y %	31,7	92,3	45,5	21,9	38,5	25,0	28,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,8
		Toplam %	8,4	7,8	6,5	4,5	3,2	1,9	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,6
	Blokflüt	f	4	1	1	3	3	4	1	1	0	0	1	0	0	1	20	
		%	20,0	5,0	5,0	15,0	15,0	20,0	5,0	5,0	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	5,0	100,0	
		Y %	9,8	7,7	4,5	9,4	23,1	33,3	14,3	14,3	0,0	0,0	33,3	0,0	0,0	100,0	13,0	
		Toplam %	2,6	0,6	0,6	1,9	1,9	2,6	0,6	0,6	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,6	12,6	
	Ritim	f	2	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	9	
		%	22,2	0,0	11,1	44,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,2	0,0	100,0	
		Y %	4,9	0,0	4,5	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	5,8	
		Toplam %	1,3	0,0	0,6	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	5,8	
	Ukulele	f	1	0	1	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	7	
		%	14,3	0,0	14,3	28,6	14,3	14,3	14,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	
		Y %	2,4	0,0	2,4	6,3	4,5	7,7	14,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3	
		Toplam %	0,6	0,0	0,6	1,3	0,6	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3	

Çizelge 9'da görüldüğü üzere öğrenciler için melodika çalgısı öneren öğretmenlerin derslerde melodika haricinde %25'inin piyano (n=13), %19,2'sinin bağlama (n=10) çalgılarını da tercih ettikleri, blok flüt öneren öğretmenlerin blok flüt haricinde %20'sinin piyano (n=4), %15'inin bağlama ve klavye çalgılarını tercih ettikleri, ritim çalgısı öneren öğretmenlerin ise %44,4'ünün sınıfta gitar çalgısını kullandığı tespit edilmiştir.

4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemi

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan "öğretmenlerin lisansta eğitimini aldıkları çalgıyla öğrenciler için önerdikleri çalgılar arasındaki ilişki nasıldır?" sorusunun bulguları şu şekildedir:

Çizelge 10. Öğretmenlerin lisansta eğitimini aldıkları çalgıyla öğrenciler için önerdikleri çalgılara yönelik Chi-Square Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	297,345 ^a	176	,000
Likelihood Ratio	161,126	176	,782
Linear-by-Linear Association	,103	1	,748
N of Valid Cases	154		

Çizelge 10' da görüldüğü üzere öğretmenlerin lisansta eğitimini aldıkları çalgı ile sınıfta kullandıkları çalgılar arasında ilişkinin ortaya konulması için ki-kare testi yapılmış, cinsiyet ve sınıfta kullanılan çalgılar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir (p= .000).

Çizelge 11. Öğretmenlerin sınıfta kullandıkları çalgılar ile öğretmenler için önerdikleri çalgılara yönelik cross-tab analizi

Çalgısı			Melodika	Bağlama	Gitar	Blöklüt	Ukulele	Piyano	Vurmalı	Kararsız	Mandolin	Klavye	Kanun	Toplam															
			f	%	Y %	f	%	Y %	f	%	Y %	f	%	Y %	f	%	Y %	f	%	Y %	f	%	Y %	f	%	Y %	f	%	Y %
Bağlama	f		11	8	3	2	2	2	1	1	0	0	0	30															
	%		36,7%	26,7%	10,0	6,7%	6,7%	6,7%	3,3%	3,3%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%															
	Y %		21,2%	66,7%	15,8	10,0	28,6	8,3%	11,1%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	19,5%															
	Toplam %		7,1%	5,2%	1,9%	1,3%	1,3%	1,3%	0,6%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	19,3%															
Keman	f		8	1	6	4	1	6	1	0	0	1	0	28															
	%		28,6%	3,6%	21,4	14,3	3,6%	21,4	3,6%	0,0%	0,0%	3,6%	0,0%	100,0%															
	Y %		15,4%	8,3%	31,6	20,0	14,3	25,0	11,1%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	18,2%															
	Toplam %		5,2%	0,6%	3,9%	2,6%	0,6%	3,9%	0,6%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	18%															
Piyano	f		14	0	2	3	1	1	2	1	0	0	0	24															
	%		58,3%	0,0%	8,3%	12,5	4,2%	4,2%	8,3%	4,2%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%															
	Y %		26,9%	0,0%	10,5	15,0	14,3	4,2%	22,2%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	15,6%															
	Toplam %		9,1%	0,0%	1,3%	1,9%	0,6%	0,6%	1,3%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	15,4%															
Flüt	f		4	0	2	3	2	3	0	0	0	0	0	14															
	%		28,6%	0,0%	14,3	21,4	14,3	21,4	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%															
	Y %		7,7%	0,0%	10,5	15,0	28,6	12,5	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	9,1%															
	Toplam %		2,6%	0,0%	1,3%	1,9%	1,3%	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	9%															
Gitar	f		6	0	1	0	1	3	1	0	0	1	0	13															
	%		46,2%	0,0%	7,7%	0,0%	7,7%	23,1	7,7%	0,0%	0,0%	7,7%	0,0%	100,0%															
	Y %		11,5%	0,0%	5,3%	0,0%	14,3	12,5	11,1%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	8,4%															
	Toplam %		3,9%	0,0%	0,6%	0,0%	0,6%	1,9%	0,6%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	8,2%															
Şan	f		3	0	1	2	0	2	1	0	0	0	0	9															
	%		33,3%	0,0%	11,1	22,2	0,0%	22,2	11,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%															
	Y %		5,8%	0,0%	5,3%	10,0	0,0%	8,3%	11,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,8%															
	Toplam %		1,9%	0,0%	0,6%	1,3%	0,0%	1,3%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,7%															
Viyola	f		1	0	1	0	0	2	2	0	2	0	0	8															
	%		12,5%	0,0%	12,5	0,0%	0,0%	25,0	25,0%	0,0%	25,0%	0,0%	0,0%	100,0%															
	Y %		1,9%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	8,3%	22,2%	0,0%	100,0	0,0%	0,0%	5,2%															
	Toplam %		0,6%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	1,3%	1,3%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	5,1%															
Viyolonsel	f		3	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	7															
	%		42,9%	0,0%	14,3	42,9	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%															
	Y %		5,8%	0,0%	5,3%	15,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%															
	Toplam %		1,9%	0,0%	0,6%	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%															
Kabak Kemane	f		0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	3															
	%		0,0%	0,0%	66,7	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%															
	Y %		0,0%	0,0%	10,5	0,0%	0,0%	0,0%	11,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,9%															
	Toplam %		0,0%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,9%															

Çizelge 11’de görüldüğü üzere lisans çalgısı piyano olan müzik öğretmenlerinin %58,3’ünün (n=14), lisans çalgısı gitar olanların %46,2’sinin (n=6), lisans çalgısı keman olanların %28,6’sının (n=8), bağlama olanların %36,7’sinin (n=11), şan olanların %33,3’ünün (n=3) öğrenci çalgısı olarak melodika önerdikleri; lisans çalgısı viyolonsel olanların %42,9’unun (n=3) melodika, yine %42,9’unun (n=3) bağlama önerdikleri; lisans çalgısı kabak kemane olan öğretmenlerin ise %66,7’sinin (n=2) öğrenciler için bağlama çalgısını önerdikleri tespit edilmiştir.

5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemi

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “öğretmenlerin lisansta eğitimini aldıkları çalgıyla öğretmenler için önerdikleri çalgılar arasındaki ilişki nasıldır?” sorusunun bulguları şu şekildedir:

Çizelge 12. Öğretmenlerin lisansta eğitimini aldıkları çalgıyla öğretmenler için önerdikleri çalgılara yönelik Chi-Square Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	324,724 ^a	224	,000
Likelihood Ratio	177,600	224	,990
Linear-by-Linear Association	2,336	1	,126
N of Valid Cases	154		

Çizelge 12’ de görüldüğü üzere öğretmenlerin lisansta eğitimini aldıkları çalgı öğretmenler için önerdikleri çalgılar arasında ilişkinin ortaya konulması için ki-kare testi yapılmış, cinsiyet ve sınıfta kullanılan çalgılar arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir (p= .000).

Çizelge 17’de görüldüğü üzere lisans çalgısı keman olan öğretmenlerin %46,4’ünün (n=13), viyola olanların %62,5’inin (n=5), flüt olanların %50’sinin (n=7), bağlama olanların ise %33,3’ünün (n=10) öğretmen çalgısı olarak piyano önerdiği; lisans çalgısı viyolonsel olanların %42,9’unun (n=3) klavye, %28,6’sının (n=2) gitar ve yine %28,6’sının (n=2) öğretmen çalgısı olarak piyano önerdiği tespit edilmiştir.

Çizelge 13. Öğretmenlerin lisansta eğitimini aldıkları çalgıyla öğretmenler için önerdikleri çalgılara yönelik cross-tab analizi

		Baglama	Piyano	Klavye	Gitar	Blokflüt	Akordeon	Kararız	Keman	Klarnet	Kanun	Ukulele	Mandolin	Ud	Ritim	Melodika	Toplam
Baglama	f	12	10	3	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	30
	%	40,0%	33,3%	10,0%	6,7%	3,3%	3,3%	3,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Y %	66,7%	14,5%	21,4%	10,5%	11,1%	33,3%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	19,5%
	Toplam %	7,8%	6,5%	1,9%	1,3%	0,6%	0,6%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	19,5%
Keman	f	1	13	2	3	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	3	28
	%	3,6%	46,4%	7,1%	10,7%	14,3%	0,0%	3,6%	3,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	10,7%	100,0%
	Y %	5,6%	18,8%	14,3%	15,8%	44,4%	0,0%	33,3%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	37,5%	18,2%
	Toplam %	0,6%	8,4%	1,3%	1,9%	2,6%	0,0%	0,6%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,9%	18,2%
Flüt	f	0	7	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	2	14
	%	0,0%	50,0%	7,1%	0,0%	7,1%	0,0%	0,0%	7,1%	0,0%	0,0%	7,1%	7,1%	0,0%	0,0%	14,3%	100,0%
	Y %	0,0%	10,1%	7,1%	0,0%	11,1%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	25,0%	9,1%
	Toplam %	0,0%	4,5%	0,6%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	0,6%	0,6%	0,0%	0,0%	1,3%	9,1%
Gitar	f	0	3	2	5	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	13
	%	0,0%	23,1%	15,4%	38,5%	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	7,7%	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Y %	0,0%	4,3%	14,3%	26,3%	11,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	8,4%
	Toplam %	0,0%	1,9%	1,3%	3,2%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	8,4%
Viyola	f	1	5	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
	%	12,5%	62,5%	0,0%	12,5%	0,0%	12,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Y %	5,6%	7,2%	0,0%	5,3%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,2%
	Toplam %	0,6%	3,2%	0,0%	0,6%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,2%
Viyolonsel	f	0	2	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
	%	0,0%	28,6%	42,9%	28,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Y %	0,0%	2,9%	21,4%	10,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%
	Toplam %	0,0%	1,3%	1,9%	1,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan katılımcıların 74'ünü kadın, 80'ini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Kadın öğretmenler sınıf çalgısı olarak en fazla piyano çalgısını tercih ederken (n=22), en az tercih ettikleri çalgı ise ritim çalgıları (n=1) olmuştur. Erkek öğretmenler ise sınıf çalgısı olarak en fazla gitar ve baglama çalgılarını tercih ederken (n=20) en az tercih ettikleri çalgılar ise ud, kaval ve ritim (n=1) olmuştur. Erkek öğretmenlerden bir tanesi ise sınıfta hiçbir çalgı kullanmadığını belirtmiştir.

Kadın öğretmenlerin sınıfta genellikle Batı Müziği çalgılarını tercih ettiği görülmektedir. Erkek öğretmenlerin ise batı müziği çalgılarının yanısıra Türk Müziği çalgılarını da sıklıkla tercih ettiği ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte ukulele, melodika ve blok flüt gibi okul çalgısı olarak öne çıkan çalgıların ise kadın öğretmenler tarafından daha fazla tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. [Lehimler'in \(2015\)](#) yapmış olduğu "Müzik Öğretmenlerinin Derslerinde Ana Çalgılarını Kullanma Durumlarının İncelenmesi" başlıklı çalışmada, araştırmaya katılan 270 öğretmenin 208'i ana çalgılarında Batı Müziği ağırlıklı eğitim aldıklarını belirtmiştir. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin derslerde Batı Müziği çalgılarını daha fazla tercih ettiği söylenebilir.

Öğretmenlerin görev yaptıkları birimlere göre sınıfta kullandıkları çalgılara ilişkin elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Katılımcı öğretmenlerin 93'ü ortaokullarda, 61'i ise liselerde görev yapmaktadır. Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin en çok tercih ettiği sınıf çalgısı piyano (n=31), en az tercih ettikleri çalgıların ise klarnet ve ritim (n=1) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda ortaokullarda görev yapan bir öğretmenin ise hiçbir çalgıyı kullanmadığı da araştırmanın diğer bir sonucudur. Liselerde görev yapan öğretmenlerin ise sınıf çalgısı olarak en çok bağlamayı (n=16), en az ise ukulele, klarnet, kaval ve ritim çalgılarını (n=1) tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin blok flüt, melodika ve ukulele gibi öğrencilerin ses aralıklarına daha uygun çalgıları piyano ve gitar çalgılarından daha az tercih ettikleri de araştırmanın göze çarpan bir diğer sonucudur.

Öğretmenlerin sınıfta kullandıkları çalgılar ve öğrenciler için önerdikleri çalgılara ilişkin sonuçlar şu şekildedir:

Öğrenciler için piyano çalgısını öneren öğretmenlerden 12 tanesinin derslerde piyano, 5 tanesinin gitar, 2 tanesinin baglama, 2 tanesinin keman ve 1'er öğretmenin de klarnet, blok flüt, ud kullandığı; melodika çalgısı öneren öğretmenlerden 12 tanesinin melodika, 13 tanesinin ise piyano, 10

tanisinin de bağlama çalgısını kullandığı; bağlama öneren öğretmenlerden 6 tanesinin derslerde bağlama, 2 tanesinin piyano ve 2 tanesinin de klavye çalgılarını kullandığı; gitar çalgısı öneren öğretmenlerden 9 tanesinin gitar, 4 tanesinin piyano ve 3 tanesinin blok flüt çalgısını kullandığı; blok flüt çalgısı öneren öğretmenlerden 4 tanesinin blok flüt, 4 tanesinin piyano, 3'er tanesinin gitar ve klavye ve 1'er öğretmeninde melodika, ukulele, bağlama, keman ve ud kullandıkları, 1 öğretmenin ise blok flüt önerip derslerde hiçbir çalgıyı kullanmadığı; ritim çalgılarını öneren öğretmenlerden 2 tanesinin ritim, 2 tanesinin piyano, 1 tanesinin bağlama, 4 tanesinin ise gitar kullandıkları; kararsız olan öğretmenlerden 2 tanesinin piyano, 1 tanesinin ise ud çalgısını kullandığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğrenciler için melodika öneren öğretmenlerin derslerinde piyanoyu melodikadan, ritim öneren öğretmenlerin ise gitarı ritim çalgılarından daha fazla tercih ettikleri araştırmanın sonuçları arasındadır.

Öğretmenlerin lisansta eğitimini aldıkları çalgıyla öğrenciler için önerdikleri çalgılara ilişkin sonuçlar şu şekildedir:

Lisans çalgısı piyano olan öğretmenlerden 14'ünün öğrenciler için melodika, 3'ünün blok flüt, 2'sinin gitar ve ritim, 1'inin piyano çalgılarını önerdiği, 1'inin ise kararsız olduğu; lisans çalgısı gitar olan öğretmenlerin 6'sının melodika, 3'ünün piyano, 1'er öğretmenin ise ukulele, klavye, ritim ve gitar önerdiği; çalgısı keman olan öğretmenlerden 8'inin melodika, 6'sının piyano ve yine 6'sının gitar, 4'ünün blok flüt, 1'er öğretmenin ise bağlama, klavye, ritim ve ukulele önerdiği, hiçbirinin keman önermediği; lisans çalgısı viyola olan 2'şer öğretmenin ritim, mandolin ve piyano önerdiği, 1'er öğretmenin ise melodika ve gitar çalgılarını önerdiği; lisans çalgısı viyolonsel olan 3'er öğretmenin melodika ve blok flüt, 1'inin ise gitar önerdiği, lisans çalgısı flüt olanlardan 4'ünün melodika, 3'er öğretmenin piyano ve blok flüt, 2'sinin ise gitar önerdiği; lisans çalgısı bağlama olanların 11'inin melodika, 8'inin bağlama, 3'ünün gitar, 2'şer öğretmenin piyano, blok flüt ve ukulele, 1'er öğretmenin ise mandolin ve ritim çalgılarını önerdiği; lisans çalgısı şan olanların 3'ünün melodika, 2'şer öğretmenin piyano ve blok flüt, 1'er öğretmenin ise ritim ve gitar önerdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda hiçbir öğretmenin lisansta eğitimi aldıkları çalgıları öncelikli olarak öğrencilere önermediği görülmektedir.

Öğretmenlerin lisansta eğitimini aldıkları çalgıyla öğretmenler için önerdikleri çalgılara ilişkin sonuçlar şu şekildedir:

Lisans çalgısı piyano olan öğretmenlerden 17'sinin öğretmen çalgısı olarak piyano, 2'şer öğretmenin melodika ve klavye, 1'er öğretmenin ise gitar, akordeon ve ritim çalgılarını önerdiği; lisans çalgısı gitar olanların 5'inin gitar, 3'ünün piyano, 2'sinin klavye, 1'er öğretmenin ise ukulele, mandolin ve blok flüt önerdiği; lisans çalgısı keman olan öğretmenlerden 13'ünün piyano, 4'ünün blok flüt, 3'ünün melodika ve gitar, 2'sinin klavye, 1'er öğretmenin ise bağlama ve keman önerdiği, 1 öğretmenin ise kararsız olduğu; lisans çalgısı viyola olan öğretmenlerden 5'inin piyano, 1'er öğretmenin ise bağlama, gitar ve akordeon önerdiği; lisans çalgısı viyolonsel olan öğretmenlerden 3'ünün klavye, 2'şer öğretmenin piyano ve gitar önerdiği; lisans çalgısı flüt olan öğretmenlerden 7'sinin piyano, 2'sinin melodika, 1'er öğretmenin ise klavye, blok flüt ve keman önerdiği; lisans çalgısı bağlama olan öğretmenlerden 12'sinin bağlama, 10'unun piyano, 3'ünün klavye, 2'sinin gitar, 1'er öğretmenin blok flüt ve akordeon önerdiği, 1 öğretmenin ise kararsız olduğu; lisans çalgısı şan olan öğretmenlerden 5'inin piyano, 2'sinin gitar, 1'er öğretmenin ise melodika ve blok flüt önerdiği sonucuna ulaşılmıştır. Lisans çalgıları piyano, gitar ve bağlama olan öğretmenlerin çoğu, öğretmen çalgısı olarak doğrudan kendi çalgılarını önermiştir. Lisans çalgısı piyano, gitar ve bağlamadan farklı olan öğretmenlerin ise kendi çalgılarını önermediği, genellikle batı müziği çalgıları üzerine eğitim aldıklarından dolayı önerileri daha çok piyano üzerine yaptıkları görülmektedir. Öztürk'ün (2011) yapmış olduğu "Müzik Öğretmenliği Programında Alınan Piyano Eğitiminin Müzik Öğretmeninin Mesleki Yaşamına Katkısı" başlıklı yüksek lisans tezinde öğretmenlerin derste piyano kullanımının öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomot becerilerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada öğretmen çalgısı olarak piyano öneren öğretmenlerinde önerilerini bu bağlamdan yola çıkarak yaptıkları düşünülmektedir. Milli'nin (1999) yapmış olduğu "İlköğretim Okullarında Piyano ve Klavyeli Çalgıların Müzik Öğretmenleri Tarafından Kullanımı ve Eğitime Katkıları" isimli çalışmada müzik öğretmenlerinin derslerde kendi çalgılarını yeterince kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ortaya çıkan bu sonuçlar doğrultusunda:

- Müzikal çeşitliliğin artırılması adına öğretmenlere çeşitli çalgıları kullanma becerilerinin geliştirilmesi için kaynak ve materyal sağlanması,
- Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin müzik kültürümüzü daha iyi tanıtırıp aktarabilmeleri için derslerinde Türk Müziği çalgılarını daha sık kullanmaları üzere çalışmalar ve düzenlemeler yapılması,
- Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrencilerin ses aralıklarını dikkate alarak çalgı tercihlerinin gözden geçirilmesi, düzenlemeler yapılması,
- Liselerde görev yapan öğretmenlerin ukulele, mandolin, blok flüt, melodika gibi müzik derslerinde sıklıkla kullanılan ve okul çalgısı olarak kabul edilen çalgıları daha işlevsel ve etkin kullanmaları için düzenlemeler yapılması,

Lisans programına yerleşen öğrencilere seçecekleri çalgıların öğretmenlik mesleğindeki yeri ve önemini anlatılması, bundan dolayı seçimlerde daha dikkatli olunması gerektiği yönünde seminerler verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Altunışık, R., Coşkun R., Bayraktaroğlu S., & Yıldırım E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. Sakarya Yayıncılık.
- Bahtiyar, A., & Can, B. (2016). Fen öğretmen adaylarının bilişsel süreç becerileri ile bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 47-58
- Çepni, S. (2001). *Araştırmacı öğretmen ve öğrenciler için araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Erol Ofset
- Çevik, B. D. & Güven, E. İlköğretim müzik öğretmenlerinin okul şarkılarına piyanoda eşlik yapabilmene konusuna ilişkin görüşleri üzerine bir çalışma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(25), 86-98
- Gökalp, M. & Şahin, E. (2013). Müzik öğretmenliği anabilim dalı öğretim elemanları ve öğrencilerinin okulçalgıları dersinin içeriğine yönelik görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 101-133.
- Güngör, M. (2008). Ki-kare testi üzerine. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 84-89.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel yayıncılık
- Karataş Y., & Kılıç, I. (2017). Ortaöğretim düzeyi müzik derslerinde kullanılan okul çalgıları ve bu çalgıların öğretiminde karşılaşılan sorunların incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(26), 565-601.
- Köksal, A. (2000). Müzik Eğitimi Alma, Cinsiyet ve Sınıf Düzeyi Değişkenlerine Göre Ergenlerin Empatik Becerilerinin ve Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Dergisi*, 18, 99-107
- Lehimler, E. (2015). Müzik öğretmenlerinde ana çalgılarını kullanma durumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 257-267.
- Lehimler, E. (2022). Investigation of primary schoolmusic education repertoire in terms of music terminology. *Shanlax International Journal of Education*, 10, 79-86
- Levent, A. (2013). *İlköğretimde müzik öğretmenin kullandığı çalgının öğrencinin derse ilişkin tutumuna etkisi* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi) Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye.
- Milli, S. M. (1999). İlköğretim okullarında piyano ve klavyeli çalgıların müzik öğretmenleri tarafından kullanımı ve eğitime katkıları (Yayınlanmış yüksek lisans tezi) Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye.
- Özdek, A., (2006). *Özengen müzik eğitimi veren kurumlarda klasik gitar eğitimi* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Öztürk, S. (2011). *Müzik Öğretmenliği Programında Alınan Piyano Eğitiminin Müzik Öğretmenin Mesleki Yaşamına Katkısı* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi) İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye.
- Tarman, S. (2006). *Müzik eğitiminin temelleri*. Müzik Eğitimi Yayınları.
- Topalak, Ş. (2013). Güzel sanatlar lisesi çalgı eğitimi/öğretiminde karşılaşılan sorunların incelenmesi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(2), 114-129
- Toprakçı, E. (2016). *Eğitimbilim pedandragoji*. içinde Eğitimbilim Pedandragoji, 130-173. (Ed.: Erdal Toprakçı) Ankara: Ütopya Yayınevi
- Toptaş, B. (2008). *Güzel sanatlar eğitimi anabilim dalı müzik öğretmenliği programlarında piyano eğitimine deneysel yaklaşım* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi) Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, Türkiye.

- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar–ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye’de Cumhuriyetin ilk altmış yılındaki durum*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A., Yıldız, G., & Bayraktar, E. (1999). *İlköğretimde müzik öğretimi Modül 9*. MEB Yayınları
- Uçan, A., (2005). *Müzik eğitimi: Temel kavramlar–ilkeler–yaklaşımlar ve Türkiye’deki durum*. Evrensel Yayınevi.
- Uslu, M. (1998). *Türkiye’de çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi* (Yayımlanmış doktora tezi) Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Üstün, E., (2014). *Okul çalgılarının ilköğretim müzik dersi kazanımlarına ulaşmadaki etkililiğinin incelenmesi* (Yayımlanmış doktora tezi) Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Yalçinkaya, B., Eldemir, A. C. & Sönmezöz, F. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı derslerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1583-1595.